

Onder den hiel

Filip de Pillecyn en Jozef Simons

bron

Filip de Pillecyn en Jozef Simons, *Onder den hiel*. Lannoo-Maes, Tielt 1920

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/pill001onde01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

I. J. Simons

Van oorlog en dood (herinneringen)

Guedwal

Wij stijgen moeizaam naar de Goede Walle;
 't Geweer spant zwaar aan strakken schouderriem,
 Kardoezengordel, spa en stalen priem
 Doen 't nat kapoot in klamme plooiën vallen.

Steil is de glooiing, doch wanneer daarboven
 Ons ooge rusten zal op de open zee
 Oneindig deinend, van aan dichte ree,
 In zonneglinstering met schaduwkloven,

Tot gindsche verre kimmën, ongemeten,
 - Al bruisend holt de baar die niemand bindt,
 Wijl meeuwenvluchten slieren in den wind, -
 Dan stilt de hartklop, moeheid gansch vergeten...

* **

Traag gaan de dagen van ons oefningsleven,
 Waarvan den last men boud-gelaten draagt,
 Omdat alhaast onze eindbestemming daagt
 Die aan ons drillen zin en doel moet geven.

Dra zendt m'ons waar de vijand ligt te grijnzen
 Op zijne prooi, weerrecht'lijk overmand...
 Zonder vertoon, in dezen wereldbrand,
 Staan Vlaandrens zonen, wars van verder deinzen...

Dààr waar men strijdt, en lijdt, en valt in 't honderd,
 Voor 't goede recht, en voor zijn land-in-nood;
 Waar raven krassen om hun schoonen dood,
 En 't zwaar kanon een trage treurmarsch schondert...

Kerstnacht

Op mijn dorpken in de Kempen
 Brandt er menig Kerstnachtvuur
 Waarbij 't oudje zit en peinst: 'Waar
 Beidt mijn jongen op dit uur?'

Ligt hij op een verren voorpost?
 Lijdt hij in de schietgracht kou?
 Schuilt hij, afgelost, ter ruste,
 In een buitenschotschen bouw?

Is misschien 't gevecht aan gang, en
 Toont hij zich der vaadren waard
 Die den Boerenkrijg aandurfd
 Voor hun outer, voor hun haard?...

In den roes der Duitsche kogels
 Wie valt ginder op zijn reeuw?
 Wordt daar niet een graf gedolven
 In den verschgevalen sneeuw...

Oudje, uw jongen leeft en strijdt en
 - Oudje, God verhoort uw beê! -
 Bij 't aanstaande Kerstfeest brengt hij
 Vrede en ook victorie meê!

Kerstmis, 1916.

Op schildwacht

De zee ruischt in 't maanlicht bij nachtelijken wind
En bruist in de branding uw naam, o kind!

En de avondster, laag aan den hemelboog,
Staart me aan, droef te moed, met den glans van uw oog.

Op schildwacht, in 't duinengras, nat van dauw,
Ik waar om mij henen de waas van uw schaûw;

Uw hand zoekt mijn hand, en 'k voel weer, als toen,
Op mijn gloeiende wang uw schuchteren zoen.

Bij 't kanon

De vorschen kwaken op den IJzervliet,
Op volgelopen beemden - de moerassen,
Die alom sprein hun groen en zonneplassen
Waarboven vlug een waterhoentje vliedt...

Seringen wuiven paars in de eerste hitt'
Over het puin van onze brokke hoeve;
Langsheen de trefters die de obussen groeven
Staan de appelaars, van bloesem wit, sneeuwit!

Achter de schuur... ons Kerkhof, schamel land
Waar ligt begraven wie vóór ons hier sneefden;
't Is beurt om beurt, wij die hier jongsteleên streefden,
Wij hebben reeds ons kruisken bijgeplant.

Ravelaere, Mei 1917.

In memoriam E.H. Jan Coveliers

Een gouden hart, een zacht en stil gemoed,
Een geest die evenwichtig-kalm beschouwde
Wat rondom ons de feitenfilm ontvouwde,
Een man die kloek getuigde met zijn bloed:

Dat België's zaak rechtvaardig is en schoon,
Dat Vlaandren trouw, betrouwend wil herleven,
En dat een God het recht zal zege geven
Als aan zijn martelaren palm en kroon...

Ach! dat de beste steeds moet henengaan!
Zoo plots, zoo wreed, zoo ver van huis te sterven...
Hoe zal zijn moeder 't eenig zoontje derven
Als we allen wederkeeren, hoog de vaan!

Rust zacht in glorie, zoo gij hebt verdiend;
Stierft gij te jong, vóór uwe priesterwijding,
Bemiddelaar van vrêe en van bevrijding,
Zult gij nu wezen, kommervolle vriend.

Rust zacht in vreê, want België's werk blijft schoon,
En Vlaandren wordt door houwe trouw herboren;
God zal in 't eind het recht doen zege-gloren;
U, martelaar van 't recht, gaf hij zijn kroon

Door Fransch-Vlaanderen

Van 't front weg gaan wij heen ter rust
In langen stoet, langsheen de kust
Van 't Fransche Vlaanderen, door de velden
Van gele tarwe
Waarop de zeewind baren welde.

De paarden trekken, traag en mat,
't Kanon dat naschokt slijkbespat,
Wijl de piotten dapper stappen
- De nooit vermoeide -
En ver ginds lansen-vendels flappen.

De vlakte is vlaamsch, de dorpenbouw,
En veld en boom, en hemelblauw,
De naam van plaatsen en van menschen,
Het volk zijn tale...
Geen ander rustoord wou ik wenschen.

Wij zijn hier bij ons eigen volk,
Geen heimwee broeit, hier deugt geen tolk;
O Vlaanderen, uit al mijn krachten,
O grooter Vlaanderen,
Heb ik u lief bij dag en nachte.

Juni 1917.

Levenslust

Als de kanonnen zwijgen wen het licht vervaagt
En ik bij 't vuurken mijmer in mijn duistre loods,
Vergeet ik 't spoken van het grimme beeld des Doods,
En 'k voel de levenslust, die in mijn boezem jaagt.

Eens wekte een zonnestraal in mij het wonder licht:
Mijn liefde van den man tot een teer-eedle vrouw;
Doch 'k haatte 't leven toen, en 'k heb zonder berouw
Mijn schreden weg van daar, we□r 't duister in gericht.

Maar nu de Dood zoo reede met haar zeise zwaait
Viert levenslust triomf in mijn gerijpt gemoed.
Wat is te leven heerlijk! Leven is zoo zoet
Met boom en bloem en vlinder, als de zonne laait!

Laat de kanonnen zwijgen als het licht vervaagt,
En laat mij van haar droomen, in mijn schaamle loods,
Die wekte in mij de liefde, simpel edel-grootsch....
Vind ik haar weder als de vrede-morgen daagt?

Nieuwkapelle, 18 April 1918.

Stille nacht aan den Yzer

In 't maanlicht zilvermat ligt de Yzervliet
Te droomen in den nacht. Het hooge riet
Langsheen zijn boorden bergt de schaamle vlam
Van 't witte roosjen op zijn ranken stam
En van de tuiltjes Sint Johannisbloemen.
Heel ver in 't moer een puid die kwekkerekt
Over de meerschen, even maar, gewekt
Door vliegeniers die hoog in 't luchtruim zoemen.

't Is al zoo zomersch teer en vredig stil.
Langsheen de lijn, waar men niet vechten wil
Van nacht, gaat soms een lichtbal traag en flets
De lucht in, kijkend of er somtemets
Aan de overkant, verraderlijkerwijze
Niet één die heilge stilte storen wou. Maar neen,
Niets roert er... alles slaapt... Mijn wake is heen
En 'k ga ter rust, mijn stappen doovend, lijze...

30 Juni 1918.

Voor 't reveil

De koekoek roept zijn morgengroet 'Koekoek! Koekoek!' zoo blij
Dat 't vooglenvolk in haag en kant aan 't snaatren gaat - en hij
De lucht inschiet, een tuimlaar maakt, zijn nabuur-koekoek na
En dat de merel spottend bekt: 'Bekijk dien gek, ha! ha!'

De zon gaapt over de Oosterkim, en blaast meteen de wei
Vol perelvlammen benglend aan het kruid van groes en hei,
Aan kolle en winde en boterbloem; waar ook ik ga en sta
't Is al één heerlijkheid van dauw, och dat ze niet verga!

Piotten, kanonnieren, die te slapen ligt, ei, ei!
Komt uit! geniet met volle, longen 't morgenfrisch en - vei,
Sa roert u, want de hitte valt en dra is 't al te spa...
Hooft! de trompetter blaast 't reveil: 'Staat op! staat op! Tra ra!'

2 Juli 1918

Verloofd

In het licht van zon en zomer
Langsheen 't schilfrend zeegeklots
Stijgt de kleine stoet al joelend
Naar het kerksken op de rots.

Al de kinders, groote en mindre
Knaap en meisje, bruin en blond.
Gaan hun rozenhoedje bidden
Voor de mannen van het front.

Groote zus, hoewel zij jokkend
Met de bende medelacht,
Draagt in dieper oog de sporen
Van een slapeloozen nacht.

Ze is verloofd en Joep, heur jongen,
Schreef haar gistren in zijn brief:
'k Lig op voorpost, in de branding,
Bid voor mij, mijn Niny lief.'

't Kerksken helmt van hunne stemmen,
Zus, die 't outer nader terdt,
Zus, die vóórbidt, legt in 't smeeken
Gansch heur minnend meisjeshert.

Over zee knalt een kanonschot...
Groote zus schrikt op, verstoord,
En de blonde kinderkopkens
Kijken om door de open poort...

Neerwaarts daalt de kleine beevaart
Langsheen 't schilfrend zeegeklots;
Zus veraêmt en zingt! betrouwend
Op 't Liefvrouwken op de rots.

Le Havre, Aug. 1917.

't Was 't maantje

Wij lagen eens zoo heerlijk
 In de eendensector Loo
 Waar 't stille was en veilig
 Als in Le Havre zoo.

Nooit werden wij beschoten
 En trokken ook niet weer;
 Van werken, dag- of nachtwacht
 En was geen sprake meer.

Een piepjong luitenantje,
 Pas weer uit Onival,
 Wou toen zijn ster doen schittren
 En zei: 'Ceci va mal!'

Wij moesten weer de wacht op:
 Een officierennuk!
 Maar zelf hield hij van slapen
 En dat was ons geluk.

Des avonds rond den elve
 Ging luitenant ter rust,
 De wacht zag 't keersken doodgaan,
 Trok heen, en sliep naar lust.

Eens werd ik beetgenomen,
 Nog wel een koelen nacht,
 'k Zat van de kou te bibbren
 Op die vervloekte wacht.

Dat lichtje bleef maar branden
 Tot elf, tot twaalf, tot één!...
 En 't was verdraaid het maantje
 Dat door de takken scheen!

Sinds zet ik wel mijn bril op
 Eer ik mij vergewis
 Op wacht, of ginds die klaarte
 Of kaars of maanlicht is.

1 Juli 1918.

Biarritz

Het duister daalt, mysterie, over de looden zee...
Aandeiend uit de verte, uitklotsend haar groot wee
In donkre holle grotten, die grommen dof en zwaar;

Achter de Spaansche bergen verkleurt het laatste licht
En uit de wolk schiet weiger de bleeke stralenschicht
Der avondster - medeenen glimt weerkaats op de baar...

Maar de avond is zoo luw en de lucht zoo heerlijk lauw,
Op 't strand zingen violen door witten neveldauw
Of 't eene symfonie uit der englen sferen waar.

Geef mij uw hand, melieve, want alles is zoo zacht
Als mij uw lichte glimlach in 't scheemren tegenlacht...
Wat is me de oorlog ver nu met al zijn wreed misbaar!

4 Nov. 1917.

Alleluïa !

Christus is verrezen en de zomer is nabij,
De kraaien vliegen over want de zon ligt op de wei,
Stad en land is lenteblij,
Alleluïa!

't Orgel zingt met frisscher dreun de beuken vol geluid,
En zomerstofjes spelen in het gulpsche licht dat uit
Raam en deur naar binnen spruit,
Alleluïa!

Zomer brengt de zegepraal, zoolang betracht, bestreên,
Piotten, Kanonnieren, breken door de fronten heen,
Duitscher deinst op 't laatste been,
Alleluïa!

Eu, Paschen 1917.

II J. Simons

Dissonanten

‘LA GUERRE! Mais est-elle autre chose que ces disputes comiques d'enfants dont nous rions, sachant bien qu'elles sont éphémères et sans portée!’

HENRY BORDEAUX. La Jeunesse Nouvelle, bl. 246.

Ignoto

Door het klein Normandisch stadje
 Kruipt de lijkstoet grafwaarts toe;
 't Is een koude winterhemel
 En de trom slaat tap-tap-toe....

Wijl het moet, en onverschillig
 Volgt de compagnie het lijk,
 Van bedroefdheid of van deernis
 Speur ik nergens blik noch blijk.

Vluchtling eerst-dan arm recruitje,
 Viel hij ziek na korten tijd;
 Zonder vrienden -onbekend nog,
 Wien of er zijn doodgaan spijt?

't Paard alleene, dat de lijkkar
 Trage trekt vooraan den stoet,
 Nijgt, bij 't sein der treurklaroenen,
 Dieper neer zijn ruigen snoet.

En ik peins op wat men vond, dààr
 Op zijn hart, dien gelen brief,
 Door een vrouwenhand geschreven:
 'k Heb u, beste, toch zoo lief!..'

Barneville, 12 Dec. 1916.

Nachtliedje

De nacht is eenzaam ijl ontvouwd;
De glimworm glinst langs 't struikelhout
Waarvan de wind de wijmen vouwt...
De nacht is koud.

De sterren sprein hun gulden glans
Over den valen hemeltrans
Waarvan de maan, uit wolkenschans,
Schiet op ten dans

De zee ruischt immer eindloos voort,
En, overslaand op rotskust, hoort!
Bruist diep en droef... en, ongestoord,
Deint immer voort...

Mijn hart klopt stil, en traag, en koud;
Ik voel mij zoo wanhopig oud...
-‘Sa, niet versaagd, wees jong en boud!’
Mijn hart is koud...

De Fransche weduwe

Met mijn regiment in rust
Op een dorp nabij Boulogne,
Had 'k mijn kamer langs de kust
In de villa van vrouw Hogue.

Zij was weed'we met drie zoons
Toen de stormklok joeg: 'Te wapen!'
En drie krijgers uit 't Bouloonsch
Togen uit om eer te rapen.

De eerste viel in Henegouw;
Bij Verdun sneefde de tweede,
En den jongsten werd - o rouw -
Arm en voeten afgesneden.

De oude moeder sust haar wicht,
Haren zoon, ineengekrompen
Van de pijn, die huilt van jicht
Aan zijn drietal roode stompen.

O 'k beklag uw beider lot,
En 'k begrijp uw wreed in-nood-zijn
Als gij schreit, vrouw: 'Dank u, God
Dat mijn andre jongens DOOD zijn.'

Condette-bij-Boulogne, Oct. 1917

Heimwee

Hoog op zijn observatiepost,
 - Veldkijker omgekeerd -
 Tuurt hij naar 't weiland, groengedost,
 Vol bloeme' en zonnekleert,
 Een jonge vrouw met nijvre hand
 Hooit er het geurig gras...

Wat of in het bezette land
 Zijn liefste doende was?

De krekel kriecht in 't hooge lisch
 Dat rond de hoeve tiert
 Waarvan het dak doorschoten is
 Waarom het onkruid wiert,
 De krekel die zoo menigwerf
 Geluk spelde in den haard...

Of ver ginds op zijn vaders erf
 Zijn zang nog vreugde baart?

De zomermiddag, warm en licht,
 Soest vredig allentom;
 Geen krijgsgedreun... tenzij, wellicht
 Heel ver, een dof gebrom;
 In ingetogen ruste staan
 De velden als in beê...

Waarom zal straks 't kanon weêr gaan,
 Waarom en is 't geen vreê?

Aug. 1918.

Lente aan 't front

De Meidoorn wiegt aan haag en kant
 Zijn witte bloesems uit,
 En op 't verwilderd weideland
 Heerscht boterbloem en puid.

De jonge kikkers, levensblij,
 Aan 't kwaken in het riet,
 En storen zich aan u, aan mij,
 Noch aan de obussen niet.

Want 't menschdom-dom mensch-kapt en kerft,
 Slaat razend om en door!
 De fronten moeten rood geverfd
 - Wie weet er juist waarvoor? -

En aait de groene Mei het hart
 Van elk vol lenteroes,
 Soldaten, uw gemoed gehard,
 Stil, krijgers, houdt u koes!

Nijpt flus uw lust en blijheid dood,
 En mort noch maakt gebrom,
 Gij vecht en kampt en smijt met schroot...
 Ja, 'k weet niet meer waarom.

Intusschen laat het blij gevier,
 Denkt om uw hoogen roem!
 De Mei is maar voor plant en dier,
 Voor puid en boterbloem.

Gaande naar Kruis-Abeelee, 23 Mei 1918.

De kerkuil van Nieuwcapelle

De kerkuil van Nieuwcapelle
Is wijs, want grijs en oud;
Zijn toren is neergeschoten,
Nu huist hij in het hout.

Eerst was hij overgevlogen
Het dichte Vrijbosch in;
Doch 't zat er al vol Duitschers
En 't was er niet naar zijn zin.

Weer woont hij op de parochie
Op den tak van een vlinderboom
En viert aan zijn spottend krassen
Des nachts den vollen toom.

Hij speurde mij gisteren avond
Op wacht bij ons log kanon;
En zette zich hoog in het maanlicht
Op een wiegenden tak - en begon:

‘Zijt gij ook één van die helden
Die kerken neerschiet en juicht!
Die mannen vermoordt, en vrouwen
Uithongert, en kinderbloed zuigt?

Gij vecht voor de fransche beschaving!
De Pruis voor de Deutsche kultuur!!
Moet daarom menschenbloed stroomen
Nu jaar en dag, dag en uur?

Aartsdom vind ik het mensch-dom
Barbaarsch en grof en vuil,
Ja, kanonnier, dat zeg ik u,
Al ben ik maar een uil!’

Ik ben er van onder getrokken
Met wee en schaamte belaan,
En 'k heb dien nacht mijn wake
Niet r e g l e m e n t a i r gedaan.

26 Juni 1918.

Daar kwam een ijzerjongen (heildronk)

1.

Daar kwam een IJzerjongen
 Met 't winnend leger mee,
 Hij wist in 't lieve Vlaandren
 Een zoete stille steê,
 Een zoeter stiller meisje
 Waarvan hij droomde aan 't front
 Die lange regenmaanden
 Dat hij aan de IJzer stond.

2.

Zijn hart was vol verlangen,
 Kon 't anders na vier jaar?
 En zij, ze wou niet pruilen,
 Heur jawoord was lang klaar.
 En als de vogels paren
 En schuillen 'Liefste, kom!'
 Nog eer de Mei in 't land kwam
 Was 't bruid en bruidegom.

3

Ze zijn nu sloop, zij varen,
 Schipper en schipperin,
 God stuur ze langs de waters
 Van peis en zoete min,
 En 't lieve kleine sloopsvolk
 Dat de ooivaar hun zal biên,
 God! dat ze van hun leven
 Noch krijg, noch IJzer zien!

Vredestoet te Mainz

Wij stonden in een cirk. Dansende kemel
 Op maat van een viool. Eensklaps gewemel
 Van dringend volk ten nauwen ingang uit:
 ‘De vrede is geteekend!’ Vreemd geluid
 Van stemmen, hoefgetrappel, van bazuinen,
 Dat aanschokt als uit verre wondertuinen.

Daar zijn ze! Majestatisch, glinstrend oog,
 De koperkleurige Arabieren, hoog
 Op hunne witte trippelende paarden
 Verblind en schichtig, want door 't duister waarde,
 Alom den stoet, het valsche smookrig licht
 Der fakkelvlammen lekkend om 't gezicht
 Van duizend blauwe zegedronken Franschen.
 Trompetten vóór, bazuinen achter, dansen
 De mannen wild de witte paarden na...

Vorbij de stoet; ver weg dreunt nog ‘Hoera!’

Nabij de brug over het stille water
 Van de ouden Rijnstroom, nog in feldgrau, staat er
 Een jonge Duitscher, bleek, en knarsetandt;
 Zijn duister oog volgt aan den overkant
 Den rooden schijn, het overwinning-vieren
 Van den Fransoos en van die Arabieren...

Dan, Gretchen aait hem, Gretchen kust hem zacht
 En bei verdwijnen in den donkren nacht.

Misereris super turbam

Uw naam is omstraald van latijnsche glorie,
Geloofd en geliefd door de grooten der aard,
Uw deel hebt ge ruim in den roem der victorie
Van hen die den rooflust verlegden van haard.

Doch tellen we de uitslag niet: 't doel was edel;
Gij streedt met uw woord zooals wij met 't geweer
Voor vrijheid en land tegenover 't gebedel,
't Gevlei en 't geweld van het Pruisische heer.

De Duitscher is door en zijn juk aan spaandren
Doch vaster dan ooit snoert de franschelaarsbent
De koord om den hals van het wankele Vlaandren,
Nu helpe wie macht heeft en edelmoed kent!

Wij zagen naar U op omdat gij prachtig
Voor 't recht van den Belgischen Staat hebt gestaan;
Wat deert U en dat gij niet even krachtig
Voor 't recht van den Vlaming de bres op zoudt gaan?

Of moet men den nood van een volk meeVOELEN
En mist gij als Waal de stem van het bloed?
Toch rest U uw wijsheid... laat rasdrift bekoelen,
En vraag aan een Vlaming wat recht is, wat moet.!

Aan....

Eer nog de vieze beul het zuiver bloed zal plengen
 Van de eersten martelaar voor Vlaandrens zelfbestaan
 Komen wij ridderlijk U onze hulde brengen
 Wij die voor Vlaandren streên onder loyale vaan.

Misschien hebt ge in den keus des middels u bedrogen,
 Doch heilig was uw doel, het onze, Vlaandrens heil.
 De toekomst leer' of 't zwaarst onze IJzer-offers wogen
 Of 't bloed van hen wier hoofd viel met den slag der bijl.

De goden hebben dorst naar 't bloed van vele Vlamen,
 Langs de IJzer zijn de velden lang niet rood genoeg....
 Schavot en schande dreigt, gevang en broodroof samen
 Hèn die zijn Vlaandren hoog in 't koene harte droeg.

In koude en duister kiemt die we eens de lang-betrachte
 Begroeten zullen als de Vrijtriumfklok luidt:
 Uit de verdrukking rijst ZELFSTANDIGHEIDSGEDACHTE
 Die groeit tot Vrijheidsboom over gansch Vlaandren uit.

Andenne, 8 Febr. 1919

III *F. de Pillecyn*
Onder den hiel

Rit in den ochtend

Hel gebriesch, gewuif van manen,
heel in de verte glanst de zee.
Hoog klappert de wind zijn lentevanen.
Hoezee!

Verte uit, verte in, jaagt de felle tocht,
hakken de hoeven de mulle voor,
glijden de halzen langs d' heuvelbocht
hun glanzend spoor,

tot aan de zee... Over lillend schuim
scheren de meeuwen met tragen slag
Hoe klaar de hemel, hoe eindloos ruim
de dag.

O frissche lusten, festijn van licht!
O harten jagend op ritme der tochten!
Heil wie nu van aanzicht tot aangezicht
schoonheid zochten.

Eens gaat de rit naar het land der dood.
Bitsige spoorslag, grijns van haat.
Keert dan de ruiter naar 't ochtendrood
zijn veeg gelaat?

Als de tochten hollen naar d' horizonen
over leper, Roeslaar, Dendermonde,
waar stouter durf de nieuwe fronten
vond,

breekt dan in gloed van rijzenden dag
droom van toekomst, droom van bruid?
Toch jubelt triomf in den laatsten lach...
Vooruit!

Hoog rijst de zon, de dorpen glijden
met juichende knapen, om 't schouwspel blij,
met kalm aanschijn der stilste tijden,
voorbij.

Hel gebriesch, gewuif van manen,
heel in de verte ruischt de zee.
Hoog klappert de wind zijn lentevanen.
Hoezee!

Normandië 1916.

Wanneer ik vallen moest

Wanneer ik vallen moest, denkt dan alleen
dat uit mijn woord, uit wat ik schreef en zei,
't groeiende lied der toekomst rijker zij
aan zuivren klank, en, vrienden, dat niet één

dees tijden mete aan vloeken of geweën,
of enkel zie het wassende getij
van hen die vielen, noch het medelij
van de gevallen torens en de doode steên.

Maar dat mijn daad, te samen kind en vader
van 't eerlijk woord, eendrachtig met mijn woord
leve in uw hart, 't bereide, en uw wil,

den scherp gestaalden. Viel mijn hart dan stil,
toch wordt mijn stem nog door uw hart gehoord
en uwe daad brengt mij tot u steeds nader.

November 1916.

O gij...

O gij, die naar het Oosten 't veeg gelaat
In laatsten doodskramp nog hebt heengebeurd,
Mannen van ploeg of aambeeld, opgefleurd,
Waar boven 't wegend ooft de leeuwerk slaat.

Jongens, die zonder wrok en zonder haat,
Alleen het wisselend seizoen hebt nagespeurd,
Hoe wijd de lucht was en de vrucht gekleurd,
En die 't geluk mat naar der oogsten maat.

Wat zal ik zeggen als, met wonden voet
Ik weerkeer waar de grijze droefheid beidt
Met vragen vol den mond en de ooge' en d'handen?

Dat het voor hen was dat het rijke bloed
Gulpte uit uw hart? Of zal ik naar de landen
Laag aan de zee, wijzen in stom verwijt?

Aan Leo de Nayer

Nauw had de storm der jeugd u in zijn armen
Getild, o schoon soldaat, de driftenrijke
En dronken zeegeving, die de lip doet reiken
Naar ideaal, 't hoogeedle, bruisend warme.

De tijd stond stil. De uren van erbarmen
Verzonken dieper naar de rei der lijken
Wies, en tot de starren, golfde slijk en
Bloed en haat, veel forscher dan het karmen.

O! Hoofdig is het lied van de banieren,
Waaierend hun trots boven het rood festijn
Van veel verminkte borsten. Ach! uw oog
Had zich beroesd aan d'al te fellen wijn.
Thans rijst de logen die uw jeugd bedroog,
O schoon soldaat, en die uw dood komt vieren.

November 1918.

Vlaandren

Vlaandren! kan 't zijn dat over 't wit landouw
Donkrend de boomgaards in de nachten staan?
Dat al dees jaren, klok na klok, getrouw
De waakzame uren van de torens slaan?

Verre gepeins van land en warme thuis.
Sneeuw bij 't ontwaken, lied zonder geluid,
Dag zonder rimpel, kleine vreugd, klein kruis,
En de avond donkert om de gele ruit.

Zingt ginds geen merel hoog boven den strijd?

Lente

Laat vrij de paarden steigren, viert den toom.
 Voelt gij niet opstand uit de verten waaien?
 Stijgt niet in 't zadel, daar de slaap nog loom
 Uw blik bezwaart voor 't schichtig oogenlaaien.

Daar gaan de koppen en de vlotte maan
 Golft wijl ter bekken bruist zoo blank
 Het schuim. O ziet! de glimmend' hoeven gaan
 En zwoegend jaagt de levensvlugge flank.

Dit werkt de lente en de wind en de aarde,
 Zusters en broeders in het rijk heelal.
 Dit is de vonk die 't leven steeds bewaarde.
 Wie die het toomen of bedwingen zal?

Weg met het blinkend tuig, weg met de keten.
 Laat d'halzen vrij en los en 't nieuw bloed
 Storme. Rijst het seizoen niet ongemeten?
 Wentelt het leven niet naar d'hellen vloed

Waar, in de diepten, bruisen de eerste bronnen
 Der heilige aandrift, eeuwenlang geborgen:
 Heerlijke weiden, wouden, einders, zonnen.
 Laat vrij de paarden steigren in den morgen.

April 1917.

Oude brieven

Toen heb ik mijn oude brieven genomen:
Geel was 't papier en 't geschrift vertaand.
Asch van zooveel vergloeide droomen.

Hoe licht nu wat ik heb gewaand
't Zwaar goud van alle vreugde en zorgen,
Zooveel omjuicht, zooveel betraand.

De wake zonder nacht of morgen,
Het liefst geheim der verboden jeugd
Met angstigen trots geborgen.

Toen heb ik het zoet verhaal herdacht.
Duizenden hebben het voorgedaan,
Duizenden zijn nooit moegewacht.

En boven mij, als een gouden vaan,
Wuifde de zon den avond tegen,
En rondom mij zag ik de oogsten staan

Waar het seizoen was tot vrucht gestegen,
En boven de einders, gelijk een schalmei,
Zong luid een meid de vreugd der levenswegen.

Toen heb ik blad na blad vaneen gescheurd.
Een snipper dartelde op een korengerve
En 'k las 'eewige liefde' en 'mijn hart verscheurt.'

Och! 't leeft en sterft en leeft om weer te sterven,
En elk seizoen van 't leven rijpt zijn oogst.
En geen gaat om een liefde ten verderve.

Avekapelle, '17.

Observatiepost

Een eenzaam man, een zware nacht
Dieper verzinkend na fuseeënglans.
Een hoofd geneigd zonder wil of gedacht
En oogen doelloos naar d'omsluierden trans.

Een enkel schot, een vlugge vlam
Slaande in haar wilde schoonheid d'hemel tegen.
Dan weer de stilte, tot het voorhoofd klam
Ter koele ijzeren leuning komt gezegen.

En met het rijzen van den jongen dag
Een vroege vogel en een lied heel ver.
In frisschen morgen, zonder groet of lach
't Koude verglimmen van de laatste ster.

Ferme La Paille, Februari 1918.

Vae victis

Om dit stil uur, wees steeds gebenedijd,
O God, die ademt in den storm der tijden,
Dat velen U met mij gebenedijden,
Gij die de rust geeft na den rooden strijd.

Mijn handen bloeden en mijn voet is wond,
En op mijn hart, zooals op uwe slapen,
Drukte de doornenkroon; op 't puntig wapen
Drukte de edikspons mijn wrangen mond.

Maar dees uur geeft gelatene vergijden
Ter rimpellooze aanschouwing, en de gloed
Van veler nachten haat is nu ten vloed
Gebluscht van kalm - gedragen lijden.

Morgen rijst weer een dag van wrokkig zwijgen,
Van bloed in opstand tegen loge' en schijn.
Laat dan dees uur de koele halte zijn
Waar alle onrustigheden nederzijgen.

Folies (Somme) Maart 1917.

Meditatie

Ik heb deze' avond, nu de dood zoo dicht
 Heur armen om mijn hals lei, overdacht
 De diepe vreugde die in 't leven ligt,
 Het stil genieten, zonder zucht of klacht

Van wat men lief heeft tot het eind der dagen.
 't Geruisch der oogsten in hun eenzaamheid,
 Terwijl de torens naar de verten dragen
 Hun tragen groet aan zuster Eeuwigheid.

En het geschuif der winden in het lisch,
 't Gescheer der meeuwen en het zoete glijden
 Van booten, vol met witgeschubden visch, -
 En ver gezang met teerheid van getijden.

En 't vaderhuis... de wondre zondagsrust
 Van 't dorp bij vespertijd; regen op ruiten,
 Die 'zoo getrouw de eenzame vrede kust,
 't Stemmig gerucht van deuren die ze sluiten

Bij valavond... En de onverwonne vreugd
 Van strijd met reine staal van de gedachte,
 Passie van daden, warme wijn der jeugd,
 De handgreep van geslachten met geslachten.

Het leven zelf, de vlugge jacht van 't bloed,
 En eindlijk de uren, rijker dan een leven,
 Als m'in zich zelf de trotsche weelde voedt,
 Al, àl dees vreugd grootsch weg te kunnen geven.

Oostkerke, November 1917.

Tocht in den nacht

Kanonnen, steekt den nacht in; en gij, paarden,
Snuivend de frischheid van den langen tocht,
Legt aan. Eén duister, zonder lijn of bocht,
Een dof gerol en geur van zwellende aarde.

Een lucifer paf; een hand omkluwt den gloed
Ter gulzige cigaret. 'Licht uit!' Een veldflesch klokt.
En hoog, in vlugge glorie, komt gevlokt
Een wit fusee, en als een sprookjes-vloed

Deint alles op het dansen van haar val.
Fluks een vlam. 'Halt!' Een ver kanon blaft schor.
Angstige aarzlen wekt zich bij gemor.
Vooruit! Een zweep zendt vroolijk haar geknal.

De tocht hort vormloos verder. Kettens klinken
Tegen log ijzer, touwen spannen aan
Waar de gevaarten over hobbels gaan
Om weer in stukgereden weg te zinken.

Geen uren kruipen dichterbij den dag.
De nacht verkleumt. Weer 'halt' en dan weer 'rijden'
Het is alsof het leven aller tijden,
Ten vorremloozen eindeloozen chaos lag.

Geen wil, geen zucht naar 't einde, geen betrachten.
Daar is één wil die deze paarden ment,
Die 't einde van dees tocht en van dees duister kent
Boven der mannen volgzame gedachten.

St-Jacobskapelle, November 1918.

Triomfen

Om al die vielen steekt bazuinen luid!
Om allen die den, rijken dood verkozen
Boven dit schaamle leven! En gij, brult het uit,
Kanonnen, daar de vele purpren rozen
Bij 't zwellen van uw triomfant geluid,
Ter stukgereten lijven komen blozen.

En dat klaroenen met hun koperen mond
Jubelen om wie zagen en toch bleven.
En gij, fuseeën, brandt rond dezer wond,
Gij vlugge vlam van 't roerloos nachtelijk leven,
Den gouden cirkel der verharding rond
In 't harte van die zagen, leden, bleven.

En siddert door de lucht een derde maal,
Stem, der victorieuse onsterfelijkheden,
Om allen die, doof voor de bittere taal
Des tijds, hun simple dagtaak deden,
En 't leven zoet, al was hun dag ook schraal,
Wisten te prijze' om wat zij liefde' en leden,

Alte geschichte

Daar zijn zooveel schadronnen
Gestormd met den sabel blank,
Daar is zooveel bloed geronnen
Op menig jonge flank.

Daar zijn schoon woorden gesproken
Ver van den vijand af,
Daar is menig oog gebroken
Waar men geen woord om gaf.

Een gouden lied werd gezongen
En harten in vlam gezet,
Daar werd veel wee bedwongen
Bij 't zingen der trompet.

Ach! alles is afgesleten!
De bruid zingt een nieuwe lied.
De dag doet den nacht vergeten,
O dooden! U stoore 't niet.

O koning

Eens zag ik U, in glorie van veel duinen,
 Met zon en zee gehuwd over 't heelal,
 Terwijl de hoog gestokene bazuinen
 Ten hemel glide' in bronstige geschal.

De doffe slag klonk van de wilde choren
 Die vóór Diksmui de dood zong op den wal!
 Ritme als van klokken uit een dollen toren
 Brak over zand en zee in loggen val.

O, vóór Diksmuide, waar de putten rieken
 Van de verwording, waar het hart verwacht
 Vol vrees of koopren tijd zijn wieken
 Niet neerlegt op een doodgebranden nacht.

Sire, dien dag kwamen voorbijgehost,
 Slijk aan de handen, bloed over 't gelaat,
 Twee brankardiers ten schaamlen grijzen post:
 't Gruwelijk lichaam van een Vlaamsch soldaat.

Een Vlaamsch soldaat, een Fronter! Oogen zacht
 En klaar had hij, met den heel zuivren brand
 Van veel verdoken liefde. En ik dacht,
 Sire, aan de gouden logen die men spant

Over ons hoofden met dien schijn van Recht,
 Met al die liedren over vrije mannen.
 Ligt Vlaandren op Cézembre niet gebannen?
 Staan wij niet dieper dan de kleinste knecht?

Zijn al die vielen voor ons recht verloren?
Mindert ons recht bij elk gekrampte hand?
O mijne broeders, uit één bloed geboren,
Met éénder vreugde om eenzelfde land!

En gij reedt, 't blauw oog over duinen
Gericht, naar hemel en oneindigheid en zee.
O! Schallen steeds de bronstige bazuinen
Zoo luid dat het luidschreeuwend vlaamsche wee

Niet doorklinkt waar gij rijdt in 't land der puinen?

Juli 1918.

O mannen

O mannen, die ook moeders hebt en vrouwen,
Die ook het juk van hooge meesters kent,
Zult ge ooit de vaan der werelden ontvouwen,
Zult ge ooit de hand die uwe daden ment

Brijzelen met een grijns van stouten wil?
Kalm trilt de nacht door de safieren sferen,
En allen liggen, als een kudde stil,
Doof voor het haatlijk klakken der geweren.

En morgen weer dezelfde lamme dag,
Van brood en soep en luidschreeuwende zorgen
Om 't beetje drinkgeld voor het ruw gelag.
O! Rees toch na dees nacht geen nieuwe morgen.

Januari 1918.

Wiek luid

Wiek luid de toekomst te gemoet
 Hart van de menschheid, los van duizend banden,
 Begeerte, sidderend in duizend handen,
 En haat, vlamvend uit duizend oogen gloed.

Millioenen knapen die uw jeugd verbeurde,
 Omlaaid van logen met een gouden schijn,
 En gij, o mannen, die den kostbren wijn
 Van goede daden hebt met bloed gekleurd.

Dichters, die 't Leven in den Dood aanriep,
 Zinlooze grooten in uw martlaarstochten,
 Hoe bloedig zijn de rozen die omvlochten
 De marmren slapen die ge uw afgod schiept.

Slaat los u zelf! Hoezee de rosse nachten
 Stormend met wee van eeuwen over u,
 De hartstocht der kanonnen en het ruw
 Gemor van opstand binst uw eindelooze wachten;

En de arm gestaald voor onwil en de hand
 Vereelt in slavernij! Wiek luid, o hart der harten,
 Tot waar geen grens is tusschen land en land
 En aller vreugd úw vreugd, en aller smart úw smarte.

't Is de tijd

Spuwt in uw handen en zegt: "t is tijd!"
Leeft gij van soep en schelden?
Lang heeft uw mond vermaledijd,
Zal eens uw vuiste melden:
 "t Is de tijd"?

Kruipt de verachting tot in 't, bloed,
Zal 't bloed zijn uitweg zoeken?
Doet lijk uw vaders, zij deden 't goed,
Zij spraken, zonder dreigen of vloeken:
 'Bloed voor bloed'!

Wat decoraties en een ster ...
Daar beven eeltige handen.
Ligt uw eer en uw moed zoo ver,
Gaat uwe zonne flauwer branden
 Voor een ster?

Kort is de weg van hart tot vuist,
't Woord is de vader der daden.
Staan we op het punt waar ons pad zich kruist
Met wie het volk door zijn taal verraden,
 Dan,
Jongens van Vlaanderen, toont de vuist.

Augustus 1918.

De nieuwe ritmen

Een nieuwe ritme dreunt in dezen tijd.
 De vuren laaien andren gloed bij nachte,
 De oogst ijlt naar 't najaar met een vreemde vlijt,
 En nieuwe maat klinkt in den tred der wachten.

En allen spreken met zoo wrangen mond
 Alsof geen jeugd den witten kelk ooit hief
 Boven het leven; alsof niemand vond
 't Klare verheugen van een lok of brief.

Soms is 't zoo stil of nooit het leven was
 Gerijpt tot zang en blijdschap, op de oneindigheden,
 Verstard in 't spraakloos lied van boom en gras,
 Geluidloos naar het eind der tijden gleden.

Maar plots dan brandt, op wildontvlamde maat
 't Kanon zijn roode glorie door ons leven.
 En meê op ritme van zijn passie gaat
 De dronken waanzin door ons lijven beven.

Daarna blijft stilte, windloos lijk vandaag,
 Dooraderd van zijn fel gejaagde glorie.
 't Harte rent nachtwaarts; boven het geklaag
 Van kruipende avonduren bonst zijn echo ter victorie.

Oude-Kappelle, Augustus 1917

Patrouille

Zij gaven veel wijn en een beetje geld,
En genever de veldflesch vol,
Zij hadden het kostelijk bloed geteld
En gedacht: 'De koop is dol.'

Het was een nacht vol stil gesnik
Van parende diertjes in 't gras,
Alsof de ziel van een leeuwerik
Door de wereld gevaren was.

Daar klettert brutaal een bajonet,
Een fusee bloeit heerlijk open.
Daar wordt een dolk op een borst gezet,
Daar komt lauw bloed gedropen.

Weer ligt de stilte als een vijver klaar
- 'Wie daar?' Wat schuift door de boomen?
'Pst! Hou je mond' en geen misbaar,
De patrouille is ingekomen!'

Juli 1918.

De branden

Ik heb de branden als banieren rood
en goud ontvouwd gezien op de bataljonnen,
ik heb de onsterflijke vreugd gewonnen
van oogen die eeuwen zagen in den dood.

Daar was geen hemel die de vlakten sloot,
daar was een lucht met honderd duizend zonnen,
daar was geen blaffen van een paar kanonnen,
één golf één polsslag en één vlam die vlood.

En ochtend rende en middag en de nachten
waren één huwlijk met het schoone vuur,
en 't hoofd was ijl en vol toch als een wereld.

Als ik weer de oogen open, glijn de vachten
van d' ochtend over het geluidloos uur...
En heel deze aard is weer met dauw bepereld.